

СЕЛО ЛЕЛЕЧИХ ГНІЗД

НАРИС

У нашім краї побутує думка — на чьому дворі поселиться лелека, той житиме в щасті та злагоді. І, мабуть, тому кожний з нас шанобливо ставиться до зовні незграбного і довготелесого птаха, у глибині душі плакаючи надію, що колись таки він зів'є своє гніздо на нашому будинку чи бодай біля нього на дереві або стовпі електричної мережі. А вже тоді до повної чаші достатку, радощів та різних гараздів рукою подати.

НАДІЯ, надія... Вічна, як земля і людина. Вона завжди зігрівала серця й мешканців Жалянки — села, яке серед боліт і лісів у давнину знічев'я заклав багатий вельможа. Ходять різні згадки. Одна з них, ніби пан в карти виграв вісім сімей селян і, не знаючи, що з ними робити, привіз на свої віддалені угіддя й випустив з словами:

— Ось тут господарюйте і множитесь.

А сам подався до котрогось з маєтків далі розважатися. Підневільним нічого не залишилося, крім того, що треба було шукати засіб до виживання. Тим паче, поруч вистачало води з рибою, трав для домашньої худоби, деревини для житла та вогню. Посумували-посумували та й взялися за працю.

На друге літо вельможа згадав про своїх підневільних, збираючись на мисливські лови. Дай, думає, відвідаю бідолах. Можливо, не всі вимерли. Тоді можна буде до реєстру занести ще одне село з душами. Бо ж від власності останніх залежали і місце в товаристві, і титули, і почесні.

Довго добирався, блукаючи в нетрях. Зрештою, досяг тої місцини і не впізнав її: на чималому плесі були викорчовані дерева й кущі чагарників, на звільнених ділянках ріс урожай жита, капусти, буряків, маку. А на краю засіяних грядок з колод і товстих океренків стояли збудовані курені.

Розглядав пан усе те і очам не вірив. Коли прислуга збрала до гурту знесилених, аж потемнілих від перевтоми людей, у вельможі від болю стиснулося серце. Довго він мовчав, розглядаючи кожного з поселенців. Аж потім спромігся сказати:

— Жаль. Дуже великий жаль...

Розвернув коней і поїхав геть. Цим дуже здивував нещасних новоселів. Різні думки снували у їх головах: чого приїздив пан, що означають його мовлені слова? Зрештою, почали здогадуватися — вельможа опечалений власним попереднім вчинком, який призвів їх до жалюгідного стану. У знак такої несподіванки й назвали своє поселення Жалянкою.

САМЕ така історія зародження села прийшла до сучасних мешканців Жалянки з глибини літ. І ще те, що поруч трударів завжди жили й живуть лелеки, прикрашаючи їх побут, вселяючи віру в добрі переми. Кажуть, особливо багато цих птахів було тут в пору, коли на початку нинішнього століття за столипінською земельною реформою сюди з різних боків почав прибувати люд. Заохочені обширними наділами угідь (на сім'ю видавали по 9—12 десятин). Десятинна — диметрична російська міра площі: казенна дорівнювала 1,09 га, господарська — 1,45 га. Гуртом глухий кут перетворювали у родючий оазис. Поруч українців свої господарства на хуторах збивали чехи, німці, поляки.

Жалянка розросталася, багатіла. З'явилися осадники, стражники, заможні дядьки. Вони й допомогли сільській громаді звести школу. І не якусь там невеличку, а простору, на два поверхи. Аби до їх дітей приїздили мудрі навчителі і грамоту подавали не гірше, ніж у маєтках вельмож.

Приміщення школи було прикрасою села, надією для підростаючої порослі: наука відводить від бука. Діти мусили дивитися далі за своїх батьків. І хоча за межами села точилися бунти, перевороти, революції, тут в основному життя було тихим. Лише потім, як заколихало світ війнами, потяг мирних буднів захитався, почав сходити з рейок. Найгірше насолила Жалянці друга світова. У її вогні згоріла не тільки школа, а й майже усі будівлі селян.

ОДНИМ з найстаріших у Жалянці є Олексій

судити самі авел, не дав слодити з релю. Памітрас
насолила Жалянці друга світова. У її вогні згорі-
ла не тільки школа, а й майже усі будівлі селян.

ОДНИМ з найстаріших у Жалянці є Олексій Прокопович Конончук. У свої дев'яносто без одно-
го року він вважається і найграмотнішим, хоча й
ніколи не знав ні технікумів, ні вузів. Самоук.
Пам'ятає давні перекази, добре обізнаний з істо-
рією краю та держави, географією, математикою. З
юних літ захоплюється астрономією. І не повер-
хово, а на рівні дослідника, якщо не вченого.

Олексій Прокопович переселився з Малої Сов-
пи сусіднього Корецького району у 1927 році. Сюди
поманив, як і багатьох інших, великий наділ грун-
тів. Господарював. Мав власний хутір. Хоча рботі
біля землі та сім'ї віддавав багато часу, все ж
знаходив певну крихту для читання книжок, газет.

Серед інших друкованих видань впродовж деся-
тиліть перевагу завжди надавав нічим непримітній
книжечці у потемнілій від літ обкладинці «Мате-
матична географія». Олексій Прокопович у юності
випадково знайшов її на розгромленому панському
маєтку. Сусіди тоді несли з чужого двору меблі,
посуд, одяг, вели худобу, а він втішався книжечкою.
Вона й визначила його головне захоплення на все
життя.

(Далі буде).